

נשים טרנסיות מאוכלוסיות מוחלשות: השפעות שיח שנאה ומדיניות ממשלתית

1 מבוא

האוכלוסיה הטרנסית סובלת מהדרה חברתית, אפליה בתעסוקה, בדיוור ובשירותים, חשופה לאלימות מילולית ופיזית בשכיחות גבוהה. בשנים האחרונות אנו עדים לשתי מגמות בישראל ובעולם: מחד, עליה במודעות לאפליה כלפי האוכלוסיה הטרנסית וניסיונות לצמצם את אי-השוויון, ומאידך, עלייה בשיח שנאה טרנספובי ועמו עליה באלימות ופשעי שנאה.

ישראל נמצאת מתחת לממוצע מדינות ה-OECD בחקיקה נגד אפליה כלפי להט"ב - חוק זכויות התלמיד הוא החוק היחיד המציין במפורש כי זהות מגדרית היא עילה אסורה לאפליה.¹ בדצמבר 2020, הצוות הבינמשרדי לקידום האוכלוסיה הטרנסית פרסם המלצות לשיפור והנגשת שירותים ממשלתיים לאוכלוסיה הטרנסית.² אם זאת, רק חלק מההמלצות יושמו. מנגד, שיח השנאה ותעמולה אנטי-טרנסית מיובאת מחו"ל מתפשטים בישראל, ואף זוכים לתמיכה מצד נבחרים ציבוריים. דוח האו"ם על הפרות זכויות אדם על רקע נטייה מינית וזהות מגדרית ופרסומים של המועצה האירופית, הליגה נגד השמצה מראים כי מדובר בתנועת שנאה מאורגנת במימון ממשלות זרות. גופי לובי שמרניים נגד הפלות כדוגמת ה-Heritage Foundation, וקבוצות שנאה מוכרות כגון Alliance Defending Freedom, Family Research Council.

המסמך ידון בנושאים הבאים:

- א. שיח שנאה ופשעי שנאה
- ב. דיוור
- ג. שיטור יתר
- ד. מענים לנשים טרנסיות עובדות מין ושורדות זנות
- ה. נשים טרנסיות חסרות מעמד

2 שיח שנאה ואלימות כלפי נשים טרנסיות

בשנים האחרונות, אנו עדות להקצנה בשיח שנאה ובאלימות כלפי נשים טרנסיות. ההקצנה באה לידי ביטוי בקבוצות וחשבונות ברשתות החברתיות המוקדשים להפצת תעמולה אנטי-טרנסית המציגה מידע כוזב ועלילות דם במטרה להציג נשים טרנסיות כסכנה לנשים וילידים. להצפה בשיח שנאה השלכות קשות על נשים טרנסיות. חוקרים הראו כי חשיפה תכופה למסרים טרנספוביים בתקשורת משפיעה באופן שלילי על בריאות הנפש, השפעה המתבטאת בתסמינים של חרדה, פוסט-טראומה, ודכאון.³ ההצפה בתעמולה אנטי-להט"ב מעמיקה תפיסות שגויות וסטיגמות שליליות על האוכלוסיה, מלבה פאניקה מוסרית ומעודדת אלימות ופשעי שנאה. נתונים של מרכז הדיווח על להטבופוביה של אגודת הלהט"ב מהשנים האחרונות מראים מגמה ברורה של עלייה בפגיעות טרנספוביות.⁴ דוח הלהטבופוביה האחרון מראה כי 52% מהדיווחים מתייחסים לפגיעה באנשים על הקשת הטרנסית, שלפי נתונים עדכניים מהווה 15% מכלל חברי הקהילה

¹ OECD, Over the Rainbow? The Road to LGBTI Inclusion, June 2020.

² הצוות הבין-משרדי לקידום האוכלוסיה הטרנסית בישראל, טרנס*פורמציה ממשלתית - דוח ביניים, דצמבר 2020. <https://shorturl.at/ainy9>

³ Jaclyn M.W. Hughto, David Pletta, Lily Gordon, Sean Cahill, Matthew J. Mimiaga, and Sari L. Reisner.

Negative Transgender-Related Media Messages Are Associated with Adverse Mental Health Outcomes in a Multistate Study of Transgender Adults. LGBT Health. Jan 2021.32-41. <http://doi.org/10.1089/lgbt.2020.0279>

⁴ https://www.lgbt.org.il/lgbt-phobia_

הגאה. המשמעות, כך אומרים באגודה, היא ששיעור הפגיעה בטרנסג'נדרים גדול משמעותית, כמעט פי 3.5 משיעורם בקהילה הגאה.

הדיווחים שמגיעים אלינו מדי יום ממחישים את הזליגה של האלימות ברשת לאלימות מילולית ופיזית במרחב הציבורי. נשים טרנסיות מותפקות מילולית ופיזית ברחובות וכיכרות ציבוריים - גם במרכז תל אביב - בתחבורה ציבורית, במרכזי מסחר ובסופר מרקט, בבתי ספר ובמכללות, ובעת קבלת טיפול רפואי. עובדת של מעברים הותקפה פיזית ברחוב לאור יום ונזקקה לטיפול רפואי פעמיים בטווח של שנה וחצי. נשים טרנסיות גם לא מרגישות בטוחות בביתן. לאחרונה, צעירה טרנסית התלוננה במשטרה לאחר שדגל גאווה שהיה תלוי במרפסת ביתה נתלש - פעולה שדרשה טיפוס למרפסת ביתה שבקומה הראשונה. התלונה נסגרה.

אותם גורמים המפיצים טרנספוביה ברשתות ובתקשורת גם פועלים להשפיע על מדיניות ממשלתית ושולחים חומרי תעמולה והסתה למשרדי ממשלה בניסיון לפגוע בזכויות בסיסיות. אנשי ציבור ונבחרי ציבור לוקחים חלק בלהטבופוביה, כפי שראינו בהפגנות נגד קבלה של ילדים בבתי הספר בהרצליה ובגבעת שמואל, בהצעות חוק אנטי-להט"ב, כנסים לקידום טיפולי המרה, ועוד.

פגיעה במרחב האזרחי

הרדיקליזציה בפעילות של קבוצות שנאה מתבטאת בהרחבה של מטרות ההסתה לאנשים פרטיים, פעילים חברתיים וארגוני חברה אזרחית מכלל קהילת הלהט"ב, ורופאים המטפלים בנוער ומבוגרים על הקשת הטרנסית. המתקפה מתבטאת בפרסומים מכפיישים ומאיימים ברשתות, חשיפת מידע פרטי על פעילים, כולל תמונותיהם ומקומות המגורים והעבודה שלהם, יחד עם עלילות דם על "גרומינג", פדופיליה וקצירת איברים. הפרסומים לא רק פוגעים בשם ובפרטיות אלא מעמידים פעילים חברתיים ורופאים בסכנה של ממש. הרדיפה של ארגוני חברה אזרחית מתבטאת גם באיומים ותביעות דיבה כנגד פעילים וארגוני להט"ב. המתקפה מסכנת פעילים, גובה מהם מחירים אישיים ופוגעת בבריאותם וגוזלת משאבים אדירים מהארגונים. המתקפה פוגעת במרחב האזרחי וביכולת של הארגונים לפעול לקידום שוויון ולהגן על זכויותיהן של קבוצות מוחלשות בחברה.

מוסדות האו"ם, המועצה האירופית, וארגונים נגד שנאה, כגון הליגה נגד השמצה, קוראים לממשלות לנקוט בצעדים לעצור את תנועת השנאה והשפעותיה. ממשלות רבות נענות לקריאה ופועלות לקידום, הנגשה והגנה על זכויות טרנסים, ונגד שיח שנאה ופשעי שנאה טרנספובים.

המלצות:

אימוץ מדיניות מקיפה נגד שיח שנאה ואלימות נגד להט"ב, עם דגש על צעדי מניעה של הסברה וחינוך, לצד חקיקה ואכיפה כנגד פשעי שנאה.

- פיתוח ואימוץ תוכנית הסברה נרחבת בשיתוף עם ארגוני חברה אזרחית אשר תכלול קמפיין הסברה לציבור הרחב ופעולות הסברה ממוקדות לקהלים שונים (נבחרי ציבור, מגזר ציבורי, מערכת הבריאות, מערכת החינוך, מעסיקים) תוך התאמה תרבותית למגוון אוכלוסיות. מטרת פעולות ההסברה מיגור סטיגמות, חינוך בנוגע לחוקים האוסרים אפלייה על צורותיה השונים, הנגשת מקורות מידע אמינים כנגד דיסאינפורמציה ופאניקה מוסרית.
- הנגשת מידע באתרים ממשלתיים ומוקדי שירות ציבורי: מידע עבור האוכלוסיה הטרנסית בנושאי זכויות, בריאות ומשאבים, ומידע לציבור הרחב. הנגשה שפתית ותרבותית של מידע וצמצום פערי מידע בין קבוצות שונות באוכלוסיה.
- התערבות של הממשלה והעומד בראשה ונקיטת עמדה ברורה כנגד שיח שנאה והסתה.
- הכשרות למשרדי ממשלה ונותני שירות במגזר הציבורי והפרטי על הקשת הטרנסית, להנגשת שירותים ומקומות תעסוקה ומסחר ומיגור אפלייה.
- עיגון איסור אפלייה על רקע זהות מגדרית בחקיקה ראשית [הצעות חוק הפרשנות];

- תוכנית ממשלתית מקיפה למיגור פשעי שנאה להטבופובים, עם התייחסות מפורשת לפשעי שנאה טרנספובים, הכוללת תיקון חקיקה להכרה בפשעי שנאה על רקע זהות מגדרית, פעולות אכיפה, מנגנון מתקצב לאיסוף נתונים ומעקב.
- היערכות ממשלתית לאיום תנועת האנטי-מגדר, בין היתר, לימוד הנושא ואימוץ המלצות המופיעות [בדוח של Equal Rights Coalition](#) - ארגון רב-לאומי שישראל אחת ממייסדותיו.⁵ בפרט, אימוץ צעדים לשמירה על המרחב האזרחי, והגנה על ארגונים ופעילים, בפרט חקיקה נגד תביעות השתקה, סיוע לארגונים הנמצאים תחת מתקפה ויצירת תנאים ומשאבים שיבטיחו כי יוכלו להמשיך לפעול.

3 דיור ומסגרות שיקומיות

נשים טרנסיות רבות סובלות ממצוקת דיור קשה, בפרט נשים טרנסיות מישובי הפריפריה וממשפחות במעמד סוציו-אקונומי נמוך. מצוקת הדיור היא תוצר של הצטלבות אפלייה במספר צירים: העדר משאבים, חסמים לתעסוקה, אי שוויון בבריאות, אפלייה והדרה חברתית. לנראות המגדרית השלכות על השתלבות בתעסוקה והאלימות המופנית אל נשים טרנסיות ועל כן הליכי התאמה מגדרית קריטיים במיוחד לנשים טרנסיות ללא משאבים. עם זאת, בגלל נגישות וזמינות נמוכה של הליכים אלה, נשים רבות נאלצות לשאת בעלויות ההליכים בשוק הפרטי, מה שיוצר עול כלכלי כבד. נשים טרנסיות אשר נאלצו לעזוב את הבית בגיל צעיר מתמודדות עם העדר עורף משפחתי, חסמים אדירים לתעסוקה ללא השכלה פורמלית ולעתים גם ללא כישורי שפה. אובדן או העדר קורת גג וחסמים לתעסוקה דוחקים נשים טרנסיות עמוק יותר לשוליי החברה ולמאבק תמידי להישרדות.

סיוע בשכר דירה מטעם משרד השיכון לא תואם לעלויות הדיור כיום, לאחר עשור של עלייה דרמטית. בנוסף, הסיוע בשכ"ד אינו מותאם לצרכי הדיור של נשים טרנסיות ללא עורף משפחתי. נשים טרנסיות אשר נדחקו החוצה מקהילות מסורתיות בהן גדלו מוצאות בתל אביב קהילה ושירותים חיוניים, וגם רמה סבירה של קבלה וביטחון אישי. עבורן, מגורים במרכז הם צורך חיוני.

אין כיום מסגרות שיקומיות לנשים טרנסיות מעל גיל 25 - המענה היחיד הקיים הוא מענה חירומי, בית לינה, המספק קורת גג ומעטפת טיפולית קצרת טווח לכ-12 נשים בלבד. עם זאת, אין מסגרות שיקומיות ארוכות טווח, כגון הוסטל ודירות לוויין לצורך שיקום, רפוי והשתלבות תעסוקתית וחברתית. בהעדר מסגרות כאלה, נשים טרנסיות מתמודדות נפש, נשים הסובלות מפוסט-טראומה וחרדה, נשים עם תחלואה כפולה, או נשים לאחר גמילה נדחקות לחיים בעוני ואף חיים ברחוב, וחזרה למצבי סיכון והתמכרויות. העדר קורת גג הוא חסם לזכויות סוציאליות, שיקום, ותעסוקה וקשור ישירות לעלייה במצבי סיכון ותחלואה.

המלצות:

- הגדלת הסיוע בשכר דירה ממשרד השיכון והקצאת סיוע משלים כדי לאפשר לנשים טרנסיות ללא עורף משפחתי, משאבים וקהילה תומכת מגורים בסביבה מקבלת ובקרבה לשירותים, קהילה להטבית, ומקורות תמיכה.
- מסגרות שיקומיות ארוכות טווח הכוללות דיור ומעטפת סוציאלית וטיפולית, כגון הוסטל ודירות לוויין, עבור נשים טרנסיות מעל גיל 25 הזקוקות למסגרות כאלה (מתמודדות נפש, תחלואה כפולה, לאחר גמילה).
- הגדלת היצע הדיור הציבורי.
- הכללת האוכלוסייה הטרנסית בין הקבוצות הזכאיות להטבות ממשלתיות בדיור (משכנתאות משרד השיכון, הלוואות לרכישת דירה בערבות מדינה, תוכנית 10 פלוס וכו').
- הכללת תושבות טרנסיות בפרויקטים לדיור בר-השגה של רשויות מקומיות, בפרט עיריית ת"א.
- חוק איסור אפלייה בשירותי דיור.

⁵ <https://equalrightscalition.org/documents/anti-gender-movement-background-paper/>

נשים טרנסיות, בפרט נשים טרנסיות מזרחיות, מהעדה האתיופית, ערביות וחסרות מעמד נמצאות בסיכון גבוה לאלימות פיזית ומינית. גורמי אכיפה לרוב מתעלמים ממקרים של אלימות כלפי נשים טרנסיות. יתרה מכך, נשים טרנסיות נפגעות גם משיטור יתר על אוכלוסיות מוחלשות בעוני אשר מתבטא בהצטברות תיקים על פשעי עוני, עבירות נלוות לזנות, ועבירות סמים ואלימות. אנו נתקלים שוב ושוב במקרים בהם נשים טרנסיות מתלוננות על אלימות כלפיהן, אך נרשמת להן תלונה על אלימות.

עבור נשים טרנסיות, למפגש עם המשטרה פוטנציאל להפוך לארוע טראומטי הכולל לא רק יחס מבזה אלא גם שאלות אינטימיות, חיפוש גופני משפיל במיוחד, ותנאי מעצר חריגים הכוללים בידוד. המשטרה כלל אינה ערוכה להתמודדות עם טרנסיות בשלבים שונים של תהליך התאמה מגדרים ואנשים א.בינאריים כך שמפגש עם המשטרה צפוי להיות טראומטי במיוחד עבור אוכלוסייה זאת.

יחס השוטרים בעת פשיטה אינו המדד היחיד לבחינת השלכות האכיפה. יש לבחון את האכיפה בהקשר הרחב של שיטור יתר המתבטא בהצטברות של תיקים וקנסות וההשלכות של אלה על מהלך החיים. גיליון פלילי ורישומים במשטרה מצמצמים את האפשרויות להשתלב ולהתקדם בעולם התעסוקה, פוגעים בהשתלבות חברתית, ביכולת לפתח מערכות יחסים, ובתפיסה העצמית. רישומים במשטרה גם מהווים חסם המונע מנפגעות אלימות מלפנות למשטרה במקרים שהן קורבן עבירה.

השכיחות הגבוהה של רישומים משטרתיים היא תוצאה של שיטור יתר, סטיגמטיזציה של נשים טרנסיות כעברייניות ואלימות, ודחיקתן של נשים טרנסיות מאוכלוסיות מודרות לעוני ומצוקה. חוק איסור צריכת זנות החמיר גם את האכיפה נגד נשים טרנסיות וגם את האלימות והסטיגמטיזציה כלפי נשים טרנסיות, בין שהן עובדות מין ובין שלא. עם זאת, השלכות החוק על עובדות מין לא נלקחו בחשבון ותהליך החקיקה לא כלל מחיקת רישומים פליליים ומשטרתיים לעובדות מין ושורדות זנות.

משנת 2018 ועד היום, הארגונים טרנסיות ישראל וארגמן, יחד עם קואליציה של ארגוני להט"ב וארגונים פמיניסטים, פנו למשרד המשפטים, למשרד לביטחון פנים ולחברות וחברי כנסת בדרישה לפעול למחיקת הרישומים הפליליים והמשטרתיים.⁶ מחיקת רישומים משטרתיים גם מופיעה ברשימת ההמלצות של דוח הצוות הבינמשרדי לקידום האוכלוסיה הטרנסית מדצמבר 2020.⁷ בעוד הצלחנו להביא לפתרון חלקי עם מתווה החנינה של נשיא המדינה למחיקת חלק מהרישומים הפליליים, לא חלה כל התקדמות בנוגע למחיקת הרישומים במערכות המשטרה, וזאת למרות שמדובר בבעייה רחבת היקף הנוגעת לנשים רבות.

המלצות:

- מהלך רחב למחיקת רישומים משטרתיים לקבוצות בעוני הנתונות לשיטור יתר. השכיחות הגבוהה של רישומים משטרתיים משקפת בעיות עומק בחברה הישראלית – גזענות, טרנספוביה, אי-שוויון קיצוני, אך את אות הקין נושאות דווקא מי שנפגעות באופן הקשה ביותר מאי-צדק ואפליה. על כן, אין להתנות מחיקת רישומים בדרישות כגון "שיקום מזנות" היוצרות חסם להגשת בקשות למחיקת רישומים שכן הרוב המכריע של נשים וגברים שהיו מעורבים בצורות שונות של עבודת מין לא מוכרים לרשויות הרווחה כמי שעסקו בזנות. המהלך למחיקת רישומים במשטרה צריך להתייחס לא רק לתיקים המוכרים כעבירות נלוות לזנות אלא למכלול התיקים השונים שנפתחו לאנשים במצבי עוני ומצוקה ולא הובילו להרשעה בבית משפט.
- העלאת מודעות והכשרות לשוטרים;

⁶ בין היתר, נייר עמדה בנושא "מעקב בנוגע לחוק איסור צריכת זנות" הוגש לוועדת חוקה ביוני 2020; נייר עמדה בנוגע למצב בשטח עם כניסתו לתוקף של חוק איסור צריכת זנות" הוגש למשרדי הממשלה באוגוסט 2020, בדיון בוועדת חוקה בתאריך 24.8.2020, בדיון במעמד מנכ"ל משרד המשפטים לשעבר מתאריך 14.5.2020; העלינו את הסוגייה בדיונים עם נציגי משרדי המשפטים והבט"פ בתאריכים 17.8.2020, 9.12.2020, בפנייה לשרים לבט"פ לשעבר מפברואר 2021; דוח בנושא "מחיקת רישומים משטרתיים" הוגש למשרד לביטחון פנים ולמשרד המשפטים ב-25.10.2021; נייר עמדה על "יישום חוק איסור צריכת זנות ומענים לעובדות מין ושורדות זנות" הוגש לדיון על שנתיים לחוק הפללה במשרד המשפטים בתאריך 17.3.2022; פנייה לוועדת הכנסת לבט"פ בבקשה לקיים דיון בנושא בתאריך 15.6.2022.

⁷ הצוות הבין-משרדי לקידום האוכלוסייה הטרנסית בישראל, טרנס*פורמזיה ממשלתית - דוח ביניים, דצמבר 2020.

- צמצום אכיפת יתר ואכיפה פוגענית. הקפאת האכיפה המשטרית של חוק איסור צריכת זנות והפניית משאבים לצמצום האלימות כלפי עובדות מין.

5 מענים ממשלתיים לנשים טרנסיות עובדות מין ושורדות זנות

בעוד לא נעשתה כל התקדמות בחקיקה לטובת האוכלוסיה הטרנסית, ישראל אימצה את חוק איסור צריכת זנות בניגוד לעמדת [מנגנוני זכויות אדם בינ"ל וארגוני להט"ב](#) ומבלי לנקוט בצעדים מינימליים לצמצום הפגיעה בנשים טרנסיות בעוני⁸. פרויקט של משרד הרווחה לשילוב נשים טרנסג'נדריות בעולם התעסוקה בתקציב של 6 מיליון ש"ח - פרויקט יחיד לשילוב נשים טרנסיות עובדות מין ושורדות זנות בעולם התעסוקה הפורמלי - לא יצא אל הפועל.

סל השיקום הגמיש, המענה העיקרי עבור נשים טרנסיות ניתן רק למספר מוגבל של נשים מדי שנה והופסק. גם כאשר המענה ניתן, היו חסמים משמעותיים למימוש. ראשית, המענה מיועד רק למי שנמצאות "בתהליכי שיקום מתקדמים ממעגל הזנות", כך שהרוב המכריע של עובדות מין - כולל אלו המעוניינות לעזוב אך לא מוצאות מקור פרנסה חלופי - אינן זכאיות לסל. הליך אישור הבקשה דורש מעורבות של גורמים שונים ברשות המקומית מה שלא רק מסרבל את התהליך אלא גם מפר את זכותה של המבקשת לפרטיות. חשיפת מצבה האישי של המבקשת בפני גורמים שונים שאינם גורמי טיפול עשויה גם לשים את הפונה במצבי סיכון. הגשת בקשה ואישורה כרוכים במסכת ייסורים ביורוקרטית והמתנה ממושכת.

הפרות זכויות אדם: פגיעה בפרטיות והגנה על מידע אישי

מנגנוני זכויות אדם של האו"ם, ארגוני להט"ב, ארגוני זכויות אדם וארגוני עובדות מין בעולם התריעו מפני הפגיעה הצפויה בזכויות אדם של אוכלוסיות פגיעות - כולל הנגישות לשירותי בריאות. בפרט, מאחר והפללה גורמת להמנעות משירותי בריאות ומגע עם הרשויות, תוכנית האו"ם בנושא [UNAIDS](#) פרסמה הנחיות בנוגע להנגשת טיפול ומניעה בקרב עובדות מין. ההנחיות מדגישות כי פיתוח מענים אפקטיביים ל-AIDS/HIV מחייב כיבוד זכויות האדם של עובדות מין - כולל הזכות לפרטיות, שיתוף פעולה עם התארגנויות מתוך הקהילות, ופיתוח יכולות של התארגנויות קהילתיות. אך משרד הבריאות התעלם מההנחיות ובחר, במקום, לשכור שירותי חוקר פרטי במיקור חוץ לצורך איסוף מידע על זירות בהן מתרחש מין בתמורה.

בשנת 2021 יצא מכרז של אגף רכש של משרד הבריאות "לרכוש שירותי איתור זירות זנות" בשביל המרפאות הניידות לבדיקות HIV/STD. ⁹ השירות הנדרש: "אספקת רשימת כתובות וטלפונים של זירות בהן מתקיים מין תמורת תשלום". כפי שמפורט: "במסגרת הרשימות יכללו הזירות הבאות לפחות: בתי בושת, דירות דיסקרטיות, מועדוני חשפנות, סאונות, זירות זנות פתוחות וכתובות של דירות פרטיות". המידע על כל זירה צריך לכלול כתובת ומספר טלפון ומידע רלוונטי נוסף שהמשרד יקבע. משרד החקירות הפרטי נדרש להשיג את המידע באמצעות השתתפות בצ'אטים, פורומים וקבוצות טלגרם, תוך "יצירת פרופילי משתמשים פיקטיביים ומתחלפים". הספק מתבקש לא רק ליצור רשימות מפורטות עם כתובות ומספרי טלפון, אלא גם "לצאת לשטח לביצוע אימות". בנוסף, "את הביקור בשטח יש להוכיח באמצעות צילום שיבוצע באופן דיסקרטי ופירוט פרטים מזהים שיקלו על צוות הניידות לאתר את הזירה בשטח".

המשרד שזכה במכרז הוא משרד חקירות בשם EMI אשר נוסד באפריל 2018.¹⁰ לפי [אתר מפתח התקציב](#), בשנים 2019, 2020, משרד החקירות EMI סיפק שירותי איתור זנות למשרד הבריאות כספק יחיד פטור ממכרז וקיבל עבור 3 התקשרויות כ-150,000 שח (כ-50,000 ש"ח בכל התקשרות). בשנת 2021, יצא המכרז של משרד הבריאות לחברת חקירות לאיתור זירות זנות כשתנאי הסף המקצועיים (סעיף 8.3

⁸ [דוח מומחה האו"ם למיגור אלימות והפליה על רקע נטייה מינית וזהות מגדרית](#) מתייחס לחוקי הפללה (סעיף 26) וממליץ על ביטול חוקים המפלים התנהגות "לא מוסרית" ועבודת מין (סעיף 78).

A/73/152. United Nations General Assembly. Report of the Independent Expert on protection against violence and discrimination based on sexual orientation and gender identity. 2018.

⁹ https://www.health.gov.il/Services/Tenders/Documents/m09_2021.pdf

¹⁰ <https://next.obudget.org/i/org/company/515828176?theme=budgetkey>

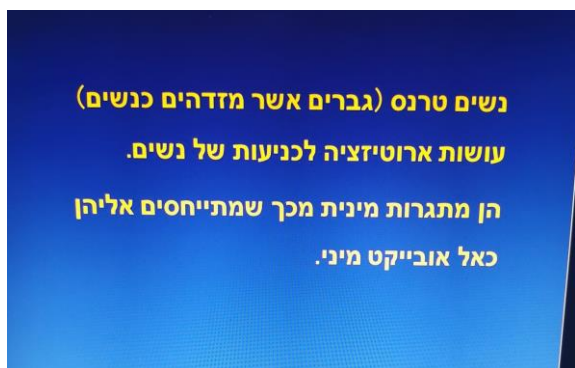
במרכז) כללו ותק של 3 שנים, ניסיון במתן שירות ללקוח אחד לפחות שאינו אדם פרטי בהיקף של 50,000 שח. בדוח על פעילות משרד הבריאות במסגרת התכנית למיגור הזנות, מאוגוסט 2021, מדווח כי בזכות הרשימות שמשרד החקירות הכין, אותרו כ-60 זירות זנות שלא היו מוכרות למרפאות משרד הבריאות בת"א וחיפה.¹¹

לא ידוע אילו צעדים נעשו, אם בכלל, להגנה על פרטיות האנשים שהיו תחת חקירה של חוקר פרטי, אילו צעדים נעשו להגן על המידע שנאסף ע"י גורם פרטי - אם נעשו כאלה, והאם האנשים שהיו תחת מעקב ופרטיהם נמצאים במאגר המידע יודעים על כך והאם נתאפשר להם להסיר את פרטיהם מהמאגר, בהתאם לחוק. כמו כן, מאחר והמידע נאסף על ידי חוקר פרטי, לא ידוע אילו גורמים נוספים היו חשופים למאגר המידע ומה נעשה במידע.

הפצת תעמולה טרנספובית ושיח שנאה

בישראל כמו במדינות אחרות, "המודל הנורדי" הפך כלי מרכזי להפצת טרנספוביה ולהטבפויה בכלל. לדוגמה, בחודש מרץ, 2022, נערך במכללת צפת כנס על "המדינה ותעשיית המין" בהשתתפות חברות כנסת וארגונים המקדמים את "המודל הנורדי". כפי שחששנו, הכנס שימש במה להפצת תעמולה אנטי-טרנסית. עם זאת, לא צפינו את מימדי ההסתה. אחד הפאנלים הוקדש כולו למתקפה נגד "אידיאולוגיית המגדר" ולהצגת נשים טרנסיות כסכנה. הכנס שודר בזום לקהל הרחב ושותף באתר של מכללת צפת, ברשתות החברתיות ובפורומים פמיניסטיים. אף אחת ממשתתפות הכנס לא התנערה מהדברים שנאמרו בכנס. להיפך, שיתוף הפעולה עם גורמים מובילים בהפצת טרנספוביה נמשך. גורם במשרד המשפטים ניסתה לשכנע את משרד החינוך לשתף פעולה עם הדמות שאירגנה את פאנל השנאה בכנס ואף לאפשר לה להעביר פעילויות במערכת החינוך, למרות שאין לה כל הכשרה בחינוך. גם השנה אותה דמות היתה שותפה בארגון הכנס.

שקפים מתוך פאנל בכנס במכללת צפת, 2022:

המלצות:

- החזרת מענה הסל הגמיש והסרת חסמים ביורוקרטיים למימוש.
- סיוע כספי ממשד הרווחה במסגרת התוכנית הממשלתית ניתן רק דרך עמותה אחת שאינה טרנסית או להט"בית. יש עמותות טרנסיות מתוך הקהילה שנותנות סיוע וליווי - חלקן עם התקשרויות עם משרדי ממשלה. סיוע כספי לאוכלוסיה הטרנסית ראוי שינתן ע"י ארגוני הקהילה.
- חינוך והכשרות בנושא זכויות אדם, זכויות עובדות מין, מיזעור נזקים והמלצות גופים בינלאומיים על עבודה עם עובדות מין וקהילות מודרות לעובדי משרדי הממשלה העוסקים בנושאים רלוונטיים לאוכלוסיה, בפרט משרד המשפטים ומשרד הבריאות. הכשרות אלה צריכות להנתן ע"י מומחים מוכרים בנושא (ולא ארגוני לובי למלחמה בזנות) ובשיתוף עם ארגוני הקהילה הטרנסית וארגוני עובדות מין.

¹¹ <https://www.gov.il/he/Departments/publications/reports/treatment-people-involved-prostitution>

- פתרון בעיית החובות לשוק האפור בשיתוף ארגוני הקהילה הטרנסית וארגוני עובדות מין. פתרונות רב-מערכתיים לחובות (בפרט מתחת לסף של חדלות פרעון) וחובות לשוק האפור - בעייה מורכבת שניתן לייצר פתרון באמצעות קצבאות ותמיכות ובשיתוף משרדי ממשלה שונים. כדי שהפתרונות יהיו אפקטיביים חיוני לעבוד בשותפות עם ארגוני הקהילה הטרנסית וארגוני עובדות מין.
- לא להאריך את חוק איסור צריכת זנות (הוראת שעה) בתום 5 שנים בהתאם להמלצות סוכנויות האו"ם,¹² ארגוני זכויות אדם, ויעדי האו"ם:

UN 2025 Global AIDS Societal Enabler Target - less than 10% of countries have laws criminalizing any aspect of sex work.¹³

6 נשים טרנסיות חסרות מעמד

נשים טרנסיות חסרות מעמד (מבקשות מקלט פלסטיניות, מאריתריאה ומרוסיה) מתמודדות עם מעמד אזרחי לא ברור, העדר נגישות לשירותי בריאות ושירותים סוציאליים, הדרה חברתית גם בקהילות המוצא וסיכון גבוה לאליומות. למרות שחסרות מעמד טרנסיות מקבלות קדימות בתוכניות יישוב מחדש של סוכנות האו"ם לפליטים, תקופת השהייה שלהן בישראל נמשכת שנה עד מספר שנים. בתקופה זאת, מעמדן פגיע, והזכויות שלהן משתנות בהתאם להחלטות משרד הפנים. לחלקן אין אישורי עבודה אבל גם במקרים שיש, הסיכוי של חסרת מעמד טרנסית למצוא תעסוקה אפסי בגלל חוסר ידע בשפה, הזהות המגדרית, מצב נפשי שלעתים קשה במיוחד, ורמת סיכון גבוהה. אנו בקשר עם מבקשות מקלט אשר רוצות לעבוד ויש להן אישור עבודה אך לא מצליחות למצוא אף מקום המוכן להעסיק אותן.

המלצות:

- אישורי עבודה;
- הנגשת זכויות סוציאליות ושירותי רווחה;
- זכויות רפואיות - כולל גישה למרפאות מגדר וטיפול בבריאות הנפש - עם הנגשה שפתית ותרבותית. מבקשות מקלט טרנסיות הנמצאות בישראל נרדפו על רקע זהותן ונאלצו לחיות בהסתרה ופחד. עצם הפגישה עם רופאים המתמחים ברפואה מגדרית וחשיפה למידע בנושא הליכי התאמה מגדרית היא חוויה מאששת שיכולה לתרום לשיקום נפשי, ולאפשר להן לתכנן את עתידן.

בברכה,

לינור אברג'ל, מנכ"לית טרנסיות ישראל
 רותם שורק, מנכ"לית מעברים לקשת הטרנסית
 עומר אלעד, מנכ"ל פרויקט גילה להעצמה טרנסית
 רן שלהבי, מנכ"ל האגודה למען הלהט"ב
 עו"ד רעות כהן, הקליניקה לזכויות אדם בהליך האזרחי, אוניברסיטת חיפה
 נתנאל שלר, מנכ"ל חברותא
 שולה קשת, מנכ"לית תנועת אחותי - למען נשים בישראל

¹² בהתאם לעקרון 17 במסמך "עקרונות ה-8 במרץ לגישה מבוססת זכויות אדם למשפט פלילי" של ועדת המשפטינים הבינלאומית (ICJ) בתמיכת UNAIDS ומשרד הנציב העליון של האו"ם לזכויות אדם (OHCHR)

The 8 March Principles for a Human Rights-Based Approach to Criminal Law Proscribing Conduct Associated with Sex, Reproduction, Drug Use, HIV, Homelessness and Poverty, <https://www.icj.org/icj-publishes-a-new-set-of-legal-principles-to-address-the-harmful-human-rights-impact-of-unjustified-criminalization-of-individuals-and-entire-communities/>

והמלצות מומחה האו"ם למיגור אלימות והפליה על רקע נטייה מינית וזהות מגדרית (סעיף 78).

¹³ UNAIDS (2021) HIV and Sex Work, Human Rights Fact Sheet Series:

https://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/05-hiv-human-rights-factsheet-sex-work_en.pdf

לילך בן דוד, רכזת כללית, אשה לאשה - מרכז פמיניסטי חיפה
ג'ורג' אבני, מנכ"ל הוועד למלחמה באיידס
מירב לבני קייש, מנכ"לית, ברית הלביאות

